

Jan Radkiewicz
Szczecin

Recepcja objawień fatimskich w polskiej myśli teologicznej

Wstęp

Polska tradycja maryjna sięga początków naszych dziejów. Jest głęboko zakorzeniona w „intuicyjnej” świadomości Narodu. Już bp Wincenty Kadłubek wprowadził imię NMP do literatury polskiej¹. Jego wrażliwość stała się fundamentem «tożsamości maryjnej» w dziejach polskiego katolicyzmu.

Polska w porównaniu z krajami Zachodu, nie poddała się tak łatwo myśli protestanckiej. To zawdzięczamy kultowi maryjnemu, który promieniował z Częstochowy, jak również postawie polskich biskupów, wśród których najważniejszą sławę zyskał kard. Stanisław Hozjusz, uczestnik Soboru Trydenckiego². Szczyt polskiej maryjności, to św. Maksymilian Kolbe. Ku temu szczytowi pobożności maryjnej zdążył Prymas Tysiąclecia, realizator Ślubów króla Jana Kazimierza, kard. Stefan Wyszyński. Prymas zespolił węzłem miłości maryjnej oba tysiąclecia chrześcijaństwa w Polsce.

Jan Paweł II stał się bezprecedensowym papieżem w dziejach Kościoła w nauczaniu maryjnym. Już w herbie biskupim, obok krzyża widniał znak „Obleczonej w słońce” z Janowej Apokalipsy, i herbowe zawołanie „Totus tuus”: „Cały Twój”. Było to bezgraniczne oddanie samego siebie i jego posługiwania papieskiego, losów Kościoła i ludzkości, Matce Boga. To nie było tylko zawołanie papieskie, ale znalazło pełne potwierdzenie w posługiwaniu papieskim³. Takie przekonanie wyraził papież także podczas swojej pielgrzym-

¹ Por. *Błogosławiony W. Kadłubek. Życie – kultura – modlitwa*, K. Świzek [red.], Warszawa 1985, s. 100.

² Por. J. Dec, *Kulturotwórcza rola Jasnogórskiej Szkoły Wiary*, [w:] *Jasnogórska Szkoła Wiary. Ogólnopolskie sympozjum mariologiczno-maryjne, Jasna Góra 10.04.2013*, Częstochowa 2013, s. 26 (całość, s. 23-34).

³ Por. F. Grudniok, *Żyć kapłaństwem. Rozważania na tle duchowości Jana Pawła II*, Katowice 1982, s. 251.

ki do Fatimy, w rocznicę zamachu na jego życie. Jan Paweł II pragnął złożyć podziękowanie za „specjalną opiekę” macierzyńską Matki Bożej (Fatima, 12.05.1982). Jan Paweł II miał nadzieję, iż jego zawierzenie Maryi ocali także cały świat od wojny i moralnego zepsucia. Można zarysować bogactwo „teologii zawierzenia” Maryi, która wyrosła z naszej tysiącletniej pobożności maryjnej. Jan Paweł II odszedł do Pana w pierwszą sobotę, w dzień poświęcony Matce Bożej z Fatimy, w wigilię Święta Bożego Miłosierdzia.

Polska była pierwszym krajem, który w 1946 r. poszedł w ślad za Portugalią, oddając się Niepokalanemu Sercu Maryi. Niektórzy twierdzą, że zaowocowało to pierwszym „cudem fatimskim” w kraju: Maryja dała Kościołowi w Polsce swobodę działania⁴.

1. Fatima a polska myśl teologiczna

Orędzie fatimskie pojawia się w polskiej myśli teologicznej dopiero w latach dziewięćdziesiątych XX stulecia. Tak późne rozpowszechnienie wynika ze stosowanej w Polsce Ludowej cenzury. Po zmianie ustroju w 1989 r. dopiero w nowych warunkach Kościół katolicki może cieszyć się wolnością religijną. Wymownym świadectwem tego staje się podpisany Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (28 lipca 1993 r.)⁵.

W tych nowych warunkach ustrojowych stale wzrasta zainteresowanie Orędziem Fatimskim, a wyjątkowy wpływ na to ma budowa sanktuarium fatimskiego w Zakopanem – na Krzeptówkach. To sanktuarium ma być wotum dziękczynnym za cudowne uratowanie Jana Pawła II przez „wstawienniczą dłoń” Matki Bożej Fatimskiej (zamach dn. 13 maja 1981 r.)⁶. Z czasem przy powstającym sanktuarium Księża Pallotyni otwierają Sekretariat Fatimski, który propaguje Orędzie Fatimskie w Polsce.

Z okazji zbliżającej się setnej rocznicy objawień fatimskich przypadającej w 2017 r., Sekretariat Fatimski w Zakopanem wydaje pod red. ks. M. Drozdka *Serię Zeszytów*, a po jego śmierci, zeszyty te są wydawane pod red.

⁴ Por. W. Łaszewski, *Misja z nieba*, „Miejsca święte” 10 (2006), s. 20 (całość, s. 15-22).

⁵ Konkordat składa się z preambuły i 29 artykułów. Stwarza podstawy dla współpracy między Kościołem a państwem w duchu wzajemnego poszanowania autonomii i niezależności obu stron we właściwych im sferach działania. Konkordat przewiduje m. in. uznanie osobowości prawnej Kościoła i jego instytucji; por. w: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAI/konkordat_rp.html.

⁶ Jan Paweł II nieustannie za swojego życia mówi wielu miejscach i powtarza wyjątkowe słowa, które wynikają z jego głębokiego przekonania: „Za przyczyną Matki Bożej życie zostało mi na nowo darowane”. Por. www.sekretariaatfatimski.pl/jan-pawel-ii-i-fatima/176-tajemnica-zamachu-na-papieza.

ks. Krzysztofa Czapli. Czasopismo to wydawane jest z okazji dziesięcioletniej Nowenny (rozpoczęta 13 maja 2009 r., a skończy się 13 maja 2017 r.). Tytuły poszczególnych Zeszytów, bezpośrednio korespondują z najważniejszymi treściami treści orędzia fatimskiego (*Pewni zwycięstwa* – 2009: *Konfrontacja z cywilizacją śmierci*; *Bezpieczni na krawędzi czasu* – 2010: *Zawsze przy Maryi*; *Więcej niż doczesność* – 2011: *Jest niebo, jest piekło, jest czyściec*; *Nie żyjemy dla siebie* – 2012; *Eucharystyczny klucz* – 2013: *Cud nad cudami, który zmienia wszystko*; *Zapraszani do nieba* – 2014: *Jednak różaniec, szkaplerz, sznur pokutny*; *Potęga rodziny* – 2015: *Domowy Kościół, którego nie pomogą bramy piekła*; *Bóg jest miłosierny* – 2016: *Ostatnie słowo należy do Boga, który jest Miłością*; *Droga przez serce* – 2017: *Przymierze serc Jezusa, Maryi, naszych*).

Z inicjatywy śp. ks. Mirosława Drozdka – pierwszego Kustosza Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Zakopanym – powstaje wydawnictwo „*Biblioteka Fatimska*”. W ramach serii tegoż wydawnictwa ukazuje się (od 1992 r.), cała seria pozycji książkowych teologów obcych, m. in. Leo Scheffczyka pod tytułem *Obietnica pokoju*; amerykańskiego ks. Richard’a Fox’a, *Poświęcenie świata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi i Ponowne odkrywanie Fatimy* oraz *Wskazania Apostolatu Rodzin Fatimskich*; konwertyty, Anglika T. Tindal-Robertson’a, pod tytułem *Fatima, Rosja, Jan Paweł II*. Przez okres swojej pracy duszpasterskiej na Krzeptówkach jest ks. M. Drozdek uczestnikiem Kongresów Fatimskich m.in. w Niemczech, Austrii, we Włoszech, na Węgrzech oraz w USA i Meksyku. Jego dziełem było wiele programów telewizyjnych i audycji radiowych o tematyce papieskiej i dotyczącej objawień fatimskich⁷.

W następnych latach, ks. M. Drozdek wydaje takie pozycje książkowe jak: *Żywe wotum*, „*Różaniec w rodzinach, Duchowa droga Sanktuarium*”. Ponadto jest redaktorem książek: *Modlitewnik Białej Armii*, *Fatima dziś, Fatima dziś. Aktualność orędzia Matki Bożej Fatimskiej na progu nowego milenium*. I współautorem, razem z Cz. Ryszką, książki *Z Polskiej Fatimy* i z redaktorem Wincentym Łaszewskim, książki *Droga, która prowadzi do Boga*. Wymieniony powyżej Ryszka jest aktorem ponad 50 książek o tematyce biograficzno-historycznej. A zagadnienie objawień Matki Bożej Fatimskiej szeroko omawia jeszcze w innej książce *Fatima, objawienie końca czasów*.

Wincenty Łaszewski, teolog i dziennikarz, problematyką objawień fatimskich zajmuje się od szeregu lat. Odczytuje je głównie w perspektywie historyczno-zbawczej. Jako doktor teologii dogmatycznej, specjalista w zakresie antropologii mariologicznej, zajmuje się historią kultu maryjnego w Europie, chrześcijańskim kultem maryjnym oraz objawieniami maryjnymi w świecie. W tym duchu pisze m. in.: *Opowieści z Fatimy, czy też W stronie Unii*

⁷ <http://www.sekretariatfatimski.pl/ks-mirosaw-drozdek-sac/84-ks-mirosaw-drozdek-trzeciarocznica-odejścia>.

Maryjnej?, *Siedem dni Fatimy*, Łucja Jan Paweł II i My, *Krucjata*, *Manifest z Fatimy*, *Ukryta tajemnica Fatimy*.

Kontynuatorem dzieła ks. M. Drozdka – założyciela Sekretariatu Fatimskiego w Zakopanym jest ks. Krzysztof Czapla, który także jest inicjatorem Wielkiej Nowenny Fatimskiej 2009-2017 w Polsce. „Nowenna”, to wielkie wezwanie wierzących w Polsce, aby modlić się do Maryi. W Fatimie, Matka Boża zaprosiła nas do współpracy w dziele zbawienia ludzi. Nowenna zatem to nasza modlitwa, ofiara, katecheza, apostołstwo, głoszone kazanie, zaproszenie do wspólnego różańca czy nabożeństwa pierwszo-sobotniego, po to, by Maryja była miłowana przez ludzi, by nadszedł czas tryumfu Jej Niepokalanego Serca. Dotychczas, z tej okazji Sekretariat Fatimski wydał zeszyty o następujących tematach: 1. *Pewni zwycięstwa: konfrontacja z cywilizacją śmierci* (2009); 2. *Bezpieczni na krawędzi czasu: zawsze przy Maryi* (2010); 3. *Więcej niż doczesność: jest niebo, jest piekło, jest czyściec* (2011); 4. *Nie żyjemy dla siebie: wynagradzanie za grzechy świata* (2012); 5. *Eucharystyczny klucz: cud na cudami, który zmienia wszystko* (2013); 6. *Zapraszani do nieba: jednak różaniec, szkaplerz, sznur pokutny* (2014). Ponadto na lata następne jest zaplanowane wydanie jeszcze trzech zeszytów o następujących tematach z wiązanych z orędziem fatimskim: 7. *Potęga rodziny: domowy kościół, którego nie przemogą bramy piekła* (2015); 8. *Bóg jest miłosierny: ostatnie słowo należy do Boga, który jest miłością* (2016); 9. *Droga przez serce: przymierze serc Jezusa, Maryi, naszych* (2017).

Bardzo szczegółowe opracowania objawień fatimskich mamy także autorstwa dwóch polskich teologów: ks. Jana Drozda *Orędzie Niepokalanej. Historia objawień fatimskich* i ks. Leona Głowackiego *Fatimskie Orędzie. Podejmować wciąż na nowo*. Pogłębionym studium o życiu siostry Łucji jest praca Aleksandry Murzańskiej *Siostra Łucja. Historia niezwykłego życia fatimskiej wizjonerki. Pełna biografia u progu 100-lecia objawień*. Polski rynek księgarski zostaje wzbogacony również przez opracowania ks. Janusza Orchowskiego, dominikanina Stanisława Marii Kałdona, Huberta Jerzego Kaczmarskiego i Teresy Borkowskiej.

2. Nauczanie polskich biskupów

Po raz pierwszy, z inicjatywy polskich biskupów 24 maja 1936 r. środowisko studentów mając świadomość, że jedynym źródłem odrodzenia narodu jest trwanie przy Bogu i Jego Matce, podejmuje inicjatywę odwołania się do Tej, która jest Królową Polski – Maryi Jasnogórskiej, wiedząc, że „[o]jczyzna miła wtedy tylko potężną i szczęśliwą będzie, gdy przy Tobie i Synu Twoim, jako

córa najlepsza wytrwa na wieki”⁸. Następnego roku, w ślad za studentami, przybywają na Jasną Górę nauczyciele i mężowie katolicycy, aby złożyć uroczyste ślubowanie przeżywania życia według zasad Ewangelii. Wybuch II wojny światowej przerywa w pewnym stopniu wielkie pielgrzymowanie, ale pomimo utrudnień trwa ono w konspiracji; małe grupki studentów w miarę możliwości meldują się u Matki Bożej, wśród nich pielgrzymuje student Karol Wojtyła⁹.

Zaraz po zakończeniu II wojny światowej, biskupi polscy zgromadzeni na konferencji plenarnej na Jasnej Górze w dniach 3-4 października 1945 r., podejmują decyzję dokonania aktu zawierzenia narodu Niepokalanemu Sercu Maryi na Ziemi polskiej w 1946 r., niespełna 8 miesięcy po konferencji jałtańskiej (4-11 lutego 1945 r.), która decyduje o nowym podziale Europy, a Polskę wpisuje w strefę wpływów radzieckich¹⁰. Ks. kard. August Hlond podejmuje razem z biskupami decyzję o rozpoczęciu przygotowań do powyższego aktu, który ma być dokonany na Jasnej Górze. Oddanie Sercu Maryi jest bezpośrednim podjęciem Ślubów Jana Kazimierza oraz ponownym obraniem Bogurodzicy na Królową Polski¹¹.

Oddanie Polski Niepokalanemu Sercu Maryi jest wyznaczone na dzień 8 września 1946 r. Poprzedza je ogólnonarodowe przygotowanie duchowe. Na początku Wielkiego Postu 1946 r., we wszystkich parafiach został odczytany list Episkopatu. Biskupi polscy pisali: „Nie postąpilibyśmy zgodnie z duchem naszych dziejów ani z ciężącym na nas długiem wdzięczności, gdybyśmy na progu nowych czasów nie odnowili przymierza Polski z jej niebieską Królową, dla której Naród ma odwieczną, serdeczną i rodzinną cześć. Po szwedzkim potopie ślubował Jej »nową i gorącą służbę« król Jan Kazimierz. Teraz sam naród i kraj cały poświęca się uroczystym aktem Matce Najświętszej i Jej Niepokalanemu Sercu, obierając Ją znowu za Patronkę swoją i państwa oraz oddając w Jej szczególną opiekę Kościół i przyszłość Rzeczypospolitej [...]”¹².

W Akcie Poświęcenia mamy wyraźne nawiązanie do aktu papieża Piusa XII oraz jego życzenia, żeby wszystkie kraje poświęciły się Niepokalanemu Sercu Maryi. Kolejnym motywem, jaki widzimy w samym Akcie Poświęcenia, jest wkroczenie w nową rzeczywistość, w odrodzonej Ojczyźnie¹³. Cytowany list Episkopatu wyznacza trzy etapy planowanego poświęcenia Sercu Matki Bożej. Pierwszy etap, to poświęcenie się Niepokalanemu Sercu Maryi wszyst-

⁸ J. Pach, *60 rocznica poświęcenia Polski Niepokalanemu Sercu Maryi*, „Niedziela” nr 22 (2006), s. 22.

⁹ Tamże.

¹⁰ Por. http://www.jp2w.pl/pl/42634/0/Historia_maryjnych_zawierzen.html.

¹¹ J. Pach, *60 rocznica poświęcenia Polski Niepokalanemu Sercu Maryi*, s. 22.

¹² Tamże.

¹³ Por. W. Łaszewski, *Manifest z Fatimy*, Szczecinek 2010, s. 60-62.

kich parafii w Polsce (w niedzielę, 7 lipca). Drugi etap, to dokonanie przez biskupów powyższego aktu w ich diecezjach (w uroczystość Wniebowzięcia Matki Bożej, 15 sierpnia). Trzeci etap, to dokonanie aktu poświęcenia w wymiarze ogólnopolskim na Jasnej Górze, w uroczystość Narodzenia Matki Bożej (8 września)¹⁴.

W tym czasie, biskupi razem z przedstawicielami całego Narodu zwieńczają jednym, wspólnym aktem dokonane wcześniej poświęcenia. Wybór przez biskupów takiej kolejności etapów przygotowania wynika z pragnienia, aby Akt Jasnogórski był szczytem maryjnego „przebudzenia” w Polsce. Po raz pierwszy w historii, jasnogórskie zawierzenie Maryi nabiera tak ogólnonarodowego znaczenia¹⁵: „Do stóp Twoich, o Maryjo, przyszliśmy dziś Twoi synowie i córki dobrowolnie związani świętymi ślubami zakonnymi, aby poświęcić się Twemu Niepokalanemu Sercu. O Matko nasza ukochana – weź nasze serca, dusze i ciała, i kształtuj w nich Jezusa jak najpełniej, jak najdoskonalej. Wiemy dobrze, że tylko wtedy będziesz mogła to uczynić, gdy znajdziesz w nas gotowość na wszystko bez zastrzeżeń, zupełne poddanie się Twemu kierownictwu i oddziaływaniu [...]”¹⁶.

8 września 1946 r., Episkopat Polski, na czele z Prymasem kard. Augustem Hlondem¹⁷, rzeszą duchowieństwa oraz ponad milionem wiernych wypowiada Akt Poświęcenia Niepokalanemu Sercu Maryi. Świadkowie tego ślubowania uznają je za wydarzenie epokowe, będąc przekonani, że przejdzie ono do historii, nie tylko Polski, i zapisze się złotymi literami¹⁸.

Po wielkiej modlitwie, w której uczestniczą miliony rzeszy pielgrzymów, biskupi polscy zbierają się na Konferencji Plenarnej i wydają specjalny komunikat, w którym podkreślają doniosłość Aktu Jasnogórskiego oraz konieczność jego wypełnienia. Piszą m. in.: „Dokonano wielkiego aktu religijnego, a zarazem narodowego: poświęcenia narodu polskiego Niepokalanemu Sercu Mari. [...] gdy z ust setek tysięcy przedstawicieli wszystkich diecezji wszystkich dzielnic polskich padały słowa dziejowej przysięgi wytrwania w świętej wierze ojców, która wyprowadziła naród z wielu kryzysów i niebezpieczeństw moralnych minionych wieków”¹⁹.

¹⁴ A. Orczykowski, *Rzeczypospolitej Polskiej bądź Królową i Panią! Kard. Augusta Hlonda akt oddania Narodu Polskiego Niepokalanemu Sercu Maryi*, „Msza święta” (10 październik 2011).

¹⁵ J. Pach, *60 rocznica poświęcenia Polski Niepokalanemu Sercu Maryi*, s. 22.

¹⁶ <http://www.sekretariatfatimski.pl/teologia-fatimy/164-powicenie-wspolnot-zakonnnych-1946>.

¹⁷ August Hlond (ur. 5 lipca 1881 w Brzęczkowicach, zm. 22 października 1948 w Warszawie) – pierwszy biskup katowicki w 1926 r., arcybiskup metropolita gnieźnieński i poznański w latach 1926-1946, arcybiskup metropolita gnieźnieński i warszawski w latach 1926-1946, Prymas Polski 1926-1948, kardynał od 1927 roku, Sługa Boży Kościoła Katolickiego; por. *Prymas Polski August Kardynał Hlond*, [red.] P. Wiczorek, Katowice 1992.

¹⁸ J. Pach, *60 rocznica poświęcenia Polski*, s. 22.

¹⁹ A. Orczykowski, *Rzeczypospolitej Polskiej bądź Królową i Panią!*

Polska staje przed nowymi wyzwaniem, które wynikają z faktu znalezienia się pod nowym zniewoleniem ateistycznego systemu. Rozumiejąc tę sytuację geopolityczną i stan ducha Narodu Polskiego, Episkopat pod przewodnictwem kard. Augusta Hlonda ogłasza list pasterski (18 lutego 1948 r.), w którym czytamy: „Przywiązujemy wielką wagę do uroczystego oddania się narodu Niepokalanej Dziewicy, o ile akt ten dokonany zostanie z wiarą i uzupełniony będzie czynem. Jak serdeczny i konsekwentny kult Matki Boskiej jest pierwiastkiem religijnego odnowienia życia chrześcijańskiego, a tym samym przyczynkiem do odrodzenia jednostek, rodzin, narodów i świata, tak nie wątpimy, że nowe maryjne śluby narodu polskiego oraz miłość i opieka Niepokalanego Serca naszej Królowej będą utwierdzeniem ładu Bożego w Rzeczypospolitej, jeżeli sami wierną służbą Bogu i niebieskiej Królowej natchniemy polskie życie”²⁰.

S. Torcik pisze w 1946 r.: „Był to milion serc, pałających miłością do Matki Bożej, milion dusz, oddanych Panu Bogu, milion mózgów, zatroskanych myślą o losach Ojczyzny i szukających u swojej Matki i Królowej – pociechy, ratunku i mocy wiary w nadejście dnia, w którym zapanuje na świecie Sprawiedliwość, Pokój i Miłość, i Prawda, i Dobro, i Piękno! Taki milion ma swoją własną wymowę i własny ciężar gatunkowy. Wartości takiego miliona nie da się ani obliczyć, ani wymierzyć, ani nawet sobie uzmysłowić! I kto na własne oczy oglądał ów milion dusz nieśmiertelnych, ten nigdy tego zapomnieć nie może!”²¹.

Kard. A. Hlond jest przekonany, że jedną z najważniejszych potrzeb Kościoła jest obrona przed uosobionym złem (szatanem), a Maryja jest największą nieprzyjaciółką, jaką Bóg przeciwstawił szatanowi. Dlatego w duchu orędzia fatimskiego, 8 września 1946 r. Prymas wraz z całym Episkopatem w obecności miliona Polaków, na Jasnej Górze dokonuje aktu poświęcenia całej Polski Niepokalanemu Sercu Maryi. W ten sposób Polska staje się pierwszym krajem, po Portugalii, która ten akt dokonuje zgodnie z prośbą wypowiedzianą przez Matkę Bożą w Fatimie²². Poprzez poświęcenie Niepokalanemu Sercu Maryi, Polska wchodzi na fatimską drogę zawierzenia Maryi. Tak rozpoczyna się wyjątkowa droga Kościoła w Polsce, który jako jedyny w krajach postsowieckich jest w stanie zachować wyjątkowo duży obszar niezależności.

Dnia 16 sierpnia 1948 r. kard. Hlond mówi: „Jesteśmy świadkami zaciętej walki między państwem Bożym a państwem szatana. Wprawdzie walka ta stale się toczy bez zawieszenia broni, walka najdłuższa i najpowszechniejsza. Dziś jednak na oczach naszych toczy się ona tak zawzięcie jak nigdy. Z jednej strony odbywa się zdobywczy pochód Królestwa Chrystusowego, z drugiej zaś strony ciąży nad światem łapa szatana, tak zachłannie i perfidnie, jak to jeszcze nigdy

²⁰ K. Czapla, *Niepokalane Serce Maryi*, Zakopane 2011, s. 110.

²¹ Cyt. za J. Pach, *60 rocznica poświęcenia Polski*, s. 22.

²² Cz. Ryszka, *Godzina Fatimy*, s. 212.

nie bywało. Nowoczesne pogaństwo, opętane jakby kultem demona, odrzuciło wszelkie idee moralne, wymazało pojęcie człowieczeństwa. Upaja się wizją społeczeństwa, w którym już nie rozbrzmiewa imię Boże, a w którym pojęcie religii i moralności chrześcijańskiej są wytępione bezpowrotnie. Wynik tej rozgrywki pomiędzy państwem Bożym a państwem szatana nie nastęrcza wątpliwości. Kościół ma zapewnione zwycięstwo: »Bramy piekielne nie przemożą go« [Mt 16, 18]. Chodzi tylko o to, by każdy człowiek rzucił na szalę tego zwycięstwa zasługę swego moralnego czynu. Jeśli kto, to zwłaszcza my, kapłani Chrystusowcy, winniśmy w tej decydującej walce stanąć w pierwszych szeregach. Od nas zależy, by godzinę triumfu przyspieszyć. Każdy z nas w tym boju ma wyznaczone stanowisko. Kto na wyznaczonym swoim posterunku nie daje z siebie wszystkiego, jest zdrajcą sprawy Bożej i naraża na niebezpieczeństwo innych. Kto zaś z tej walki z wygodnictwa się usuwa, jest dezerterskim z szeregów oficerskich Chrystusa»²³.

Prymas Hlond osobiście jest przekonany, że Polska stoi na pierwszej linii walki ze złem, jakim jest komunizm, dlatego pisze w liście z dnia 10 stycznia 1948 r. do biskupa Giuseppe Cognaty (Bova Marina – Włochy) takie słowa: „Dziękuję Ekscelencji za modlitwy w imieniu Polski. Stoi ona na pierwszej linii walki. Wspaniała jest jej duchowy opór. Proszę o dalszą modlitwę do Nieśmiertelnego Króla wieków i Jego wszechmogącej Matki, słodkiej Wspomożycielki Chrześcijan. Zobaczmy wydarzenia większe od tych, które miały miejsce pod Lepanto i Wiedniem»²⁴.

W przeddzień swojej śmierci kard. Hlond dodaje otuchy swoim najbliższym współpracownikom, aby nie upadali na duchu w tym trudnym czasie komunistycznym: „Nie traćcie nadziei. Lecz zwycięstwo, jeśli przyjdzie – będzie to zwycięstwo Najświętszej Maryi Panny. W tej walce, która się toczy między gromadą szatanów i Chrystusem, tych, którzy wierzą, że są wezwani, odwoła do nieba i będzie, jak chce sam Bóg. Walczcie z ufnością. Pod opieką błogosławionej Maryi Dziewicy pracujcie [...] Zwycięstwo wasze jest pewne. Niepokalana dopomoże wam do zwycięstwa»²⁵.

Następca kardynała A. Hlonda, kard. Stefan Wyszyński, cały swój program duszpasterski łączy z treścią objawień fatimskich poprzez wątek całkowicie narodowy, zgodny z historią Polski. W 1956 r., w imieniu przebywającego w więzieniu kard. Stefana Wyszyńskiego, Episkopat ponawia śluby króla Jana Kazimierza, obierając w imieniu całego narodu Maryję na Królową Polski. Ukoronowaniem Wielkiej Nowenny przygotowującej do

²³ *Audiencja dla ks. Ignacego Posadzego, przełożonego generalnego Towarzystwa Chrystusowego*, http://www.duchprawdy.com/kardynal_august_hlond_prymas_polski.htm.

²⁴ http://www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TH/THW/zim_hlond.html.

²⁵ *Audiencja dla ks. Ignacego Posadzego*.

obchodów 1000-lecia Chrztu Polski jest jej ostatni rok, którego hasło brzmiało: „Weź w opiekę Naród cały”²⁶. Jest to czas, w którym Naród oddaje cześć Maryi, jako Królowej Polski. Na jej zakończenie, Episkopat (w duchowej łączności z więzionym jeszcze Księdzem Prymasem, kard. Wyszyńskim), dokonuje dnia 3 maja 1966 r. Aktu Oddania Polski w macierzystą niewolę Maryi, Matki Kościoła. W Akcie tym czytamy m.in.: „Oddajemy dziś ufny sercem w Twą wieczystą, macierzyńską niewolę miłości, wszystkie dzieci Boże ochrzczonego Narodu i wszystko, co Polskę stanowi, za wolność Kościoła w świecie i w Ojczyźnie naszej, ku rozszerzaniu się Królestwa Chrystusowego na ziemi. Oddajemy więc Tobie w niewolę miłości za Kościół całą Polskę, umiłowaną Ojczyznę naszą, cały Naród Polski, żyjący w Kraju i poza jego granicami. Odtąd Najlepsza Matko nasza i Królowo Polski, uważaj nas Polaków, jako Naród za całkowitą własność Twoją, za narzędzie w Twych dłoniach na rzecz Kościoła świętego, któremu zawdzięczamy światło wiary, moce krzyża, jedność duchową i pokój Boży. Czyń z nami, co chcesz! Pragniemy wykonać wszystko, czego zażadasz, byleby tylko Polska po wszystkie wieki zachowała nieskażony skarb wiary świętej, a Kościół w Ojczyźnie naszej cieszył się należną mu wolnością; bylebyśmy z Tobą i przez Ciebie, Matko Kościoła i Dziewico Wspomożycielko, stawali się prawdziwą pomocą Kościoła Powszechnego – ku budowaniu Ciała Chrystusowego na ziemi! Dla tego celu pragniemy odtąd żyć, jako Naród katolicki, przez pracę ku chwale Bożej i dla dobra Ojczyzny doczesnej. Oddani Tobie w niewolę, pragniemy czynić w naszym życiu osobistym, rodzinnym, społecznym i narodowym nie wolę własną, ale wolę Twoją i Twojego Syna, która jest samą Miłością. Oddając się Tobie za Kościół, który jest żyjącym i obecnym w świecie współczesnym Chrystusem, wierzymy, że przez Twoje ręce oddajemy się w niewolę samemu Chrystusowi i Jego sprawie na ziemi. Ufamy, że tym aktem głębokiej wiary i ufności wyjednamy Kościołowi świętemu wolność, a Ojczyźnie naszej Twą macierzyńską opiekę na nowe Wiary Tysiąclecie. Panno Chwalebna i Błogosławiona. Przyjmij naszą ufność, umocnij ją w sercach naszych i złóż przed obliczem Boga w Trójcy Świętej Jedyne. Amen”²⁷.

Podczas Soboru Watykańskiego II w Memoriale skierowanym do papieża Pawła VI oraz Ojców soborowych (w imieniu biskupów polskich – w 1964 r.)²⁸, kard. S. Wyszyński zwraca się z prośbą, aby oddać świat Maryi i Jej Niepokalanemu Sercu, w podobny sposób, jak tego dokonuje papież Pius

²⁶ Por. <http://www.katolik.pl/maryjo--krolowo-polski,23453,416,cz.html?s=3>.

²⁷ <http://kuriaczestochowa.pl/archidiecezja/agenda-liturgiczna/akt-oddania-polski-w-macie-rzynska-niewole-maryi/>.

²⁸ Por. *Matka Odkupiciela Matką Kościoła. Dokumenty. Na zlecenie Komisji Maryjnej Episkopatu Polski*, Warszawa 1990, s. 9-19.

XII w 1942 r.²⁹. Warto przypomnieć, iż kard. Wyszyński wielokrotnie kieruje swoje prośby do papieża Pawła VI i Episkopatów całego świata, aby wypełnić prośbę Matki Bożej z Fatimy³⁰.

Lata siedemdziesiąte, odślaniają pełną niechęć do Orędzia Fatimskiego. Jeszcze w 1978 r., władze komunistyczne oficjalnie sprzeciwiają się pielgrzymce do Polski figury Pielgrzymującej Dziewicy z Fatimy (w ramach Światowej Pielgrzymki Pokoju). W ramach tej pielgrzymki, figura Matki Bożej nawiedza m.in.: Japonię, Izrael, Italię, Francję i Portugalię. Pomimo religijnego charakteru tych nawiedzin, władze rządowe Polski nie dopuszczają do tej wizyty. W odpowiedzi powstaje „drucziany obrys” figury Maryi, który (z woli kard. S. Wyszyńskiego), nawiedza warszawskie kościoły. W ten sposób „Nieobecna Madonna” nawiedza kościoły w Krakowie, Katowicach i Jasną Górę³¹.

3. Fatimskie ruchy religijne w Polsce

Od początku 1992 r. w Polsce działa „Biała Armia”³². Stanowią ją Siostry zakonne prowadzące katechezy dla dzieci w przedszkolach i szkołach. Praca Sióstr od początku ich działalności cieszy się dużym zainteresowaniem. Okres ferii zimowych i letnich (od 1993 r.), staje się czasem wymiany pozytywnych doświadczeń i okazją do przekazywania opracowanych materiałów zaangażowanym osobom.

W grudniu 1994 r. papież Jan Paweł II, który jest inspirowany tą niezwykłą inicjatywą, wydaje swój *List do dzieci*³³, w którym pisze: „Drodzy chłopcy i dziewczynki, rówieśnicy dwunastoletniego Jezusa, czyż nie przypominają się wam w tej chwili lekcje religii w parafiach i w klasach szkolnych, w których uczestniczyście? I teraz chciałbym wam zadać kilka pytań: jaka jest wasza postawa wobec lekcji religii? Czy jesteście przejęci katechizacją tak jak

²⁹ Tamże, s. 22-22.

³⁰ Por. tamże, s. 52-131.

³¹ Cz. Ryszka, *Godzina Fatmy*, s. 208.

³² Biała Armia jest utworzona z dzieci, które w duchu Fatimskiego Orędzia zawierzyły najdroższej Matce i najdroższemu Ojcu w Niebie. Spotykają się w małych grupkach, zwanych „*modelitewnymi gniaздkami*”, aby codziennie odmówić różaniec w intencji nawrócenia biednych grzeszników, uzyskania pokoju dla świata i w intencji Ojca św. Fatimskie dzieci, które bardzo poważnie przyjęły zaproszenie Anioła i nie pomijały żadnej okazji, aby składać Bogu ofiary, są przykładem dla Białej Armii, przykładem, który staje się zachętą do radosnego przyjmowania wszystkich doświadczeń, jakie Bóg ześle. Jednocześnie jest zaproszeniem do składania ofiar i dobrowolnych umartwień za tych, którzy są zniewoleni grzechem. To działanie umacnia w dzieciach ich wolę oraz pomaga im we wzrastaniu w Duchu Świętym. Por. E. McGrew, *Herald of the Fatima apparitions John M Haffert*, New Jersey 2009, s. 86-88.

³³ http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/do_dzieci.html.

dwunastoletni Jezus w świątyni? Czy uczęszczacie pilnie na naukę religii w szkołach i parafiach? Czy w tym pomagają wam wasi rodzice? [...] To bowiem z »Jerozolimy Jezus wrócił z Maryją i Józefem do Nazaretu i był im posłuszny (por. *Łk 2,51*)«. O tym okresie poprzedzającym publiczne nauczanie Jezusa, Ewangelia podaje tylko, że »czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi« (*Łk 2,52*)»³⁴.

Należy podkreślić, że list ten cieszy się niezwykle aprobatą. Od tego momentu, rozwija się akcja wydawnicza, prowadzona pod kierownictwem kustosza Sanktuarium Fatimskiego i oficjalnego moderatora „Białej Armii”. Katecheci oraz liczne siostry pracujące z dziećmi propagują na szeroką skalę treści i założenia ideowe „Białej Armii”. Już w 1995 r. dzieciom przebywającym na feriach letnich i zimowych rozdano 25 tysięcy egzemplarzy papieskiego „Listu do dzieci” i ponad 50 tysięcy różańców³⁵. W sierpniu 1995 roku, o. Robert Fox przybywa do Sanktuarium Fatimskiego w Zakopanem na Kongres Fatimski (w towarzystwie siedmioosobowej delegacji oraz dzieci). W czasie odbywającego się Kongresu Fatimskiego odbywa się I. „Mini-Kongres” dla dzieci „Białej Armii”. Bierze w nim udział około 120 dzieci. Kongres ten budzi ogromne zainteresowanie wśród dzieci w kraju i przynosi liczne owoce duchowe³⁶.

Pierwszy podręcznik ideowy „Białej Armii” ukazuje się w 1996 r, pod patronatem ks. bpa St. Stefanka (przewodniczącego Episkopatu ds. Rodziny), który zostaje zaproszony do współpracy przez Kustosza Sanktuarium. Bp Stefanek z ramienia Episkopatu Polski staje się rzecznikiem „Białej Armii” (nakład 10 000 egzemplarzy). W latach 1997 i 1998, ukazują się *Pogadanki Ojca Roberta* i *Modlitewnik Białej Armii*. W ramach serii *Biblioteka fatimska* przygotowane są kolejne materiały dydaktyczne przez Sanktuarium Fatimskie w Zakopanem³⁷.

Inną znaczącą grupą działającą w Polsce w ramach ruchów fatimskich jest Apostolat Rodzin Fatimskich³⁸. Inspiracją do jego powstania jest cud „wirującego słońca” (z objawień fatimskich 13 października 1917 r.), dany, „aby

³⁴ www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/listy/do_dzieci.html.

³⁵ Por. <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/280-biala-armia-w-polsce>.

³⁶ Por. tamże.

³⁷ Por. tamże.

³⁸ „Członkowie Apostolatu – czynem i modlitwą – starają się o to, by rodzina stała się znakiem jedności świata w budowaniu cywilizacji miłości. Członkowie Apostolatu stają się świadkami i głosicielami Jezusa Chrystusa w świecie. Rodziny Apostolatu Fatimskiego modlą się i działają w Chrystusie, z Chrystusem i przez Chrystusa, starając się, aby każda rodzina stała się miniaturą Kościoła i w osobistej komunii własnym życiem i miłością służyła Kościołowi i działała dla dobra społeczeństwa. Przyjmują na siebie zobowiązanie do codziennej wspólnej modlitwy w rodzinie, a zwłaszcza do odmawiania różańca w połączeniu z rozważaniem jego tajemnic, uznając tę modlitwę za najlepsze duchowe przygotowanie do Eucharystii. <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/277-apostolat-rodzin-fatimskich>.

inni mogli uwierzyć”³⁹ (świadkami jest prawie sto tysięcy ludzi). W Polsce Apostolat Rodzin Fatimskich działa od 1995 r. z inicjacji ks. Roberta J. Focha i delegacji Rodzin Fatimskich z USA (obecnych na VI Kongresie Fatimskim w Zakopanem). Statuty Apostolatu zostają zatwierdzone przez Komisję Episkopatu ds. Duszpasterstwa Rodzin, z nadzieją na rozwój Krucjaty Różańca Rodzinnego w Polsce (jako owoc nawiedzenia Matki Bożej Fatimskiej w Ojczyźnie)⁴⁰.

Wizja Świętej Rodziny z ostatniego objawienia w Fatimie jest interpretowana jako wezwanie do uświęcenia rodzin w czasach kryzysu świętości podstawowej komórki społecznej. Apostolat Rodzin Fatimskich wywodzi się z Fatimskiego Apostolstwa Młodych i Białej Armii, którego założycielem jest o. Robert J. Fox (w 1975 r. w Detroit w czasie seminarium „Młodzi dla Fatimy”⁴¹). Jego członkami są pary małżeńskie, rodzice i inni członkowie rodziny. Głównym celem Apostolatu Rodzin Fatimskich jest uświęcenie życia rodziny: męża, żony i dzieci. W przypadku dzieci, chodzi o kształcenia i wychowywania od najwcześniejszego okresu ich życia, poprzez wiek dorastania, aż do pełnoletności. Aby to było możliwe, małżonkowie jako narzędzie Chrystusa w uświęcaniu swoich dzieci, muszą najpierw uświęcić swoje życie jako męża i żony, ojca i matki. Dorośli członkowie Apostolatu Rodzin Fatimskich realizują swoje powołanie poprzez codzienną modlitwę różańcową w swoich rodzinach, przez ducha ofiary i zadośćuczynienia, oddawanie kultu Niepokalanemu Sercu Maryi, życie zgodne z łaską stanu w zawierzeniu Matce Najświętszej, czynne zaangażowanie się w Kościele na rzecz przybliżania zwycięstwa Maryi zapowiedzianego w Fatimie⁴².

Rodziny Fatimskie poprzez wspólne spotkania pragną budować środowisko zdolne przeciwstawiać się presji tego świata. Dlatego też, czymś naturalnym jest, iż „[n]ie można dawać tego, czego się nie posiada. Dlatego pary małżeńskie, zanim zaczną działać, jako narzędzia Jezusa Chrystusa w uświęcaniu swoich dzieci, muszą najpierw uświęcić swoje własne życie, jako męża i żony, ojca i matki”⁴³. Środki potrzebne do osiągnięcia świętości życia rodzinnego zostają podane przez Maryję Pannę w Jej Orędziu; są nimi: codzienna modlitwa różańcowa, pokuta, życie eucharystyczne, zawierzenie, wzajemne oddziaływanie rodzin, studium Biblii. Aby ułatwić rodzinom codzienne wzrastanie w świętości, proponuje się im tzw. dziesięciopunktowy program, na który składa się: znak krzyża na początku dnia; modlitwa poranna; „westchnienia” do

³⁹ *Siostra Lucja mówi o Fatimie*, s. 149.

⁴⁰ <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/278-apostolat-rodzin-fatimskich-2>.

⁴¹ <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/36-fatimskie-ruchy-apostolskie>.

⁴² Por. <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/278-apostolat-rodzin-fatimskich-2>.

⁴³ Tamże.

Jezusa i Maryi Niepokalanej; codzienny różaniec; modlitwa wieczorna; czytanie duchowne; odmawianie modlitwy „Anioł Pański” trzy razy w ciągu dnia; raz w tygodniu nawiedzenie Najświętszego Sakramentu (15 minut); Msza Święta w każdą niedzielę oraz w pierwsze soboty miesiąca (całą rodziną); czynny apostołat. Oprócz powyższych zaleceń, ks. Robert J. Fox – założyciel Apostolatu Rodzin Fatimskich, uważa za sprawę ważną, powinność przystępowania do sakramentu pojednania raz w miesiącu, a także odmawianie modlitwy przed posiłkami oraz przynajmniej raz w miesiącu przeprowadzanie szczerzej rozmowy na temat uświęcenia rodziny i małżeństwa (związane z treścią adhortacji „*Familiaris consortio*” Jana Pawła II)⁴⁴.

Warto także wspomnieć o Krucjacie Różańca Rodzinnego⁴⁵, która rodzi się w okresie II wojny światowej. Jej inicjatorem jest amerykański kapłan Patryk Peyton⁴⁶ (czytając opis bitwy morskiej pod Lepanto – w 1571 r., w której flota chrześcijańska powstrzymuje turecką armadę od opanowania portów morskich). Zwraca szczególną uwagę na źródło zwycięstwa floty chrześcijańskiej: jest nim gorliwa modlitwa żołnierzy i żeglarzy, a także ich rodzin oraz rzeszy wiernych do Matki Bożej z serdeczną prośbą o Jej pomoc w osiągnięciu zwycięstwa przeciw flocie islamskiej. Uniesiony tym wydarzeniem tłumaczy, że wystarczy, aby każda rodzina codziennie czynnie zaangażowała się w powyższą modlitwę⁴⁷. Postanawia założyć Krucjatę Różańca Rodzinnego. Jej wizję czerpie także z bogatych doświadczeń swojego domu rodzinnego: „Dobry Bóg

⁴⁴ Posynodalna adhortacja *Familiaris consortio* Jana Pawła II o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym, wydana 22 listopada 1981 r., jest owocem prac synodu biskupów, który odbył się w Rzymie (26 września – 25 października 1980 r.). Tematem synodu były *Zadania rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym*. W pracach synodu i w przygotowaniach do powstania dokumentu brał czynny udział arcybiskup Kazimierz Majdański. Dokument zawiera cztery zasadnicze części; Blaski i cienie rodziny w dobie współczesnej; Zamysł Boży względem małżeństwa i rodziny; Zadania rodziny Chrześcijańskiej; Duszpasterstwo rodzin. *Familiaris consortio* można uznać za *Magna Charta* apostołstwa i duszpasterstwa rodzin. Trudności świata współczesnego, a zwłaszcza rodziny, które tak odważnie podjął Paweł VI w Encyklice *Humanae vitae*, domagały się całościowego spojrzenia na ludzką rodzinę i na Kościół Domowy w dzisiejszym społeczeństwie. Takie zadanie podjęła właśnie wspomniana adhortacja, wypracowując nowe sposoby działania duszpasterskiego, jakich wymaga współczesna rodzina. Por. J. Bajda, *Powołanie małżeństwa i rodziny*, Łomianki 2010, s. 210, 223, 325-329.

⁴⁵ Wincenty Łaszewski, *Polska Fatima*, http://www.angelus.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=7484:polska-fatima-wincenty-laszewski&catid=1393:sanktuarium.

⁴⁶ Sługa Boży o. Patrick Peyton, (ur. 9 stycznia 1909 r., zm. 3 czerwca 1992 r.) znany jako Ojciec Różańca, który w okresie II wojny światowej zakłada Krucjatę Różańca Rodzinnego. Jego sławny slogan brzmiał: „Rodzina, która się modli razem, także stoi razem. A wówczas świat z modlitwą jest światem w pokoju”.

⁴⁷ Por. W. Łaszewski, *Ojciec Peyton i Krucjata Różańca Rodzinnego*, <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/291-ojciec-peyton-i-krucjata-rozanca-rodzinnego>.

pozwoił mi urodzić się w różańcowej rodzinie. Kiedy w dzieciństwie zaczynałem używać rozumu i stanąłem wobec wyboru opowiedzenia się za Bogiem i bycia z Nim albo wystąpienia przeciw Niemu, słowa [...] Każdego wieczoru rodzice gromadzili nas – dziewięcioro dzieci – wokół siebie na wspólną modlitwę różańcową. W oczach świata byli bardzo ubodzy. Byli bogaci w wiarę. Klękając z dziećmi do różańca, wiedzieli, że wypełniają świętą wolę Bożą [...] Byliśmy pewni, że Bóg dał nam ojca i matkę, którzy są prawdziwymi przewodnikami, za którymi iść możemy bez obaw i że nasz dom znajduje się pod opieką Najświętszej Matki i Jej Syna⁴⁸.

Dostrzegając jedyny ratunek w modlitwie kierowanej do Maryi, ks. Peyton rozpoczyna głosić rekolekcje różańcowe. Ich treścią nie są problemy teologiczne, lecz dawanie świadectwa z własnego życia religijnego. To „poprzez odmawianie rodzinnego różańca, poprzez codzienną modlitwę całej rodziny”⁴⁹, Bóg obdarza ją licznymi łaskami. W oparciu o własne kapłańskie doświadczenie, ks. Peyton jest przekonany, że „[...] wspólny różaniec daje mężowi i żonie kilka chwil na odcięcie się od świata, przebywanie sam na sam z Bogiem i na zdanie sobie sprawy, czego niebo oczekuje od nich, jako od męża i żony, ojca i matki. Daje im czas na ożywienie szacunku do siebie oraz świadomość swojej godności. Także daje im ciszę potrzebną, aby zapomnieć zdenerwowania i przebaczyć urazy, które powstały w ciągu dnia. Jeśli mąż i żona wezmą do ręki różaniec i codziennie wraz z dziećmi uklękną i podniosą wzrok do Boga prosząc o błogosławieństwo, wtedy umocni się jedność rodziny. Pojawi się wzajemne zrozumienie, cierpliwość, duchowa jedność. To utrzyma się w rodzinie wzajemna miłość. Dobrodziejstwa te sięgną daleko poza granice domu. Gdy bowiem pokój zapanuje w rodzinie, zapanuje też na całym świecie”⁵⁰.

Nabożeństwo to bardzo szybko zdobywa powszechne uznanie w pasterskiej pracy Kościoła. Dla przykładu: w jednej z diecezji Belgii zapisuje się do Krucjaty Różańca Rodzinnego 77,7% rodzin, czyli ok. osiemset tysięcy ludzi. Podobnie jest w innych miejscach świata: w kanadyjskiej prowincji Ontario włącza się do Krucjaty 90% rodzin; w zlocie na Filipinach uczestniczy dwa miliony ludzi z różańcami w rękach; zaś w Rio de Janeiro włącza się do Krucjaty 1.500.00 wiernych⁵¹. Krucjata Różańca Rodzinnego zainicjowana przez ks. Peytona zyskuje szerokie poparcie także wśród duszpasterzy, biskupów i teologów. Dom był sanktuarium i zaciszem pozwalającym na skupienie. Słowem i przykładem rodzice przekazywali filozofię życia. Dzisiaj mąż i żona muszą spróbować zamienić swój dom w sanktuarium. Wspólny różaniec święty,

⁴⁸ Tamże.

⁴⁹ Tamże.

⁵⁰ Tamże.

⁵¹ Tamże.

odmawiany przez rodzinę zjednoczoną w modlitwie, z pewnością bardzo przyczynia się do zachowania i doskonalenia tej niezrównanej instytucji, jaką jest dom chrześcijański⁵². Inni zarzucili kotwicę na skale istotnych wartości chrześcijańskich i “dziś tworzą oni podstawę młodego, energicznego chrześcijaństwa, pełnego nadziei. Burza jeszcze nie minęła, lecz wszędzie pojawiają się oznaki odnowionego życia”⁵³.

Jeszcze bardziej poruszające są nadprzyrodzone owoce Krucjaty: apostolska solidarność i pogłębiona wspólnota wszystkich pracujących na rzecz Krucjaty, ofiarne miłosierdzie i cierpliwość będąca wynikiem miłości do Boga i Matki Bożej, wewnętrzna radość i zadowolenie, wreszcie modlitwa skupiona na Chrystusie poprzez rozważania tajemnic różańca świętego⁵⁴. Założyciel Krucjaty Różańca Rodzinnego umiera w 1992 roku⁵⁵, ale jego dzieło trwa.

Jego dzieło trwa i rozwija się także w Polsce. Polska Krucjata Różańca Rodzinnego rozpoczyna się z końcem 1961 r. Najpierw, obejmuje pobliskie parafie zakopiańskie, następnie dociera do Częstochowy, Chełmna, Warszawy, Gdańska, Będzina, Poznania. Potem organizowane są rekolekcje różańca rodzinnego w diecezji tarnowskiej i sandomierskiej. Z czasem, krucjata obejmuje niemal całą Polskę. Głównym wydarzeniem w ramach rekolekcji jest zawsze całonocne „fatimskie czuwanie” w asyście figury Matki Bożej Fatimskiej. W nocnym czuwaniu uczestniczą wszystkie stany parafii, w tym także dzieci. Rekolekcje różańcowe kończą się aktem zawierzenia Niepokalanemu Sercu Maryi wszystkich stanów parafii, a następnie całej parafii⁵⁶.

4. Duchowość Fatimska

Drogę do formalnego określenia duchowych ścieżek fatimskich, otwiera nam Jan Paweł II, który w Roku Jubileuszowym 2000, w czasie uroczystej Mszy świętej ogłasza beatyfikację Franciszka i Hiacynty – najmłodszych błogosławionych w historii Kościoła. W swojej homilii, papież mówi, że wyniesione na ołtarze dzieci fatimskie, idąc za wezwaniem Matki Bożej niezwykle szybko wspięły się na szczyty świętości, pokazując tym samym zdumiewającą skuteczność duchowości określonej przez objawienia z 1917 r.

Duchowość fatimska, w perspektywie świadectwa niezłomnej wiary tych dwojga małych dzieci, wskazuje na tradycyjne prawdy wiary, które zawierają

⁵² Tamże.

⁵³ Tamże.

⁵⁴ Tamże.

⁵⁵ <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/285-krucjata-rozanca-rodzinnego>.

⁵⁶ <http://www.sekretariatfatimski.pl/fatimskie-ruchy/284-krucjata-rozanca-rodzinnego-w-polsce>.

się w katechizmie. Dotyczą one: istnienia nieba, piekła i czyśćca, a także aniołów, obecności

Istotą duchowości fatimskiej jest modlitwa, która stanowi fundament pewnego sposobu bycia, którego treścią jest osobowa więź z Bogiem. Na tę osobową więź wskazuje Pan Jezus, który wprost mówi: „Nie ustawajcie w modlitwie! Trzeba się zawsze modlić, a nigdy nie ustawać” (Łk 18, 1). Jan Paweł rozważając sens modlitwy w życiu człowieka, zatrzymuje się na jeszcze głębszej refleksji, która dotyka nas ludzi, mianowicie, że „[n]ie samym chlebem żyje człowiek (Mt 4, 4) i nie samą doczesnością i nie tylko poprzez zaspokajanie doczesnych – materialnych potrzeb, ambicji, pożądań człowiek jest człowiekiem”⁵⁷. Dlatego też w swoich licznych wypowiedziach kierowanych do wiernych, Jan Paweł II często przywołuje słowa Matki Bożej: „Módlcie się, wiele się módlcie i umartwiajcie się w intencji grzeszników”⁵⁸.

Od momentu, w którym dzieci odpowiadają Matce Bożej na jej pytanie: „Czy chcecie ofiarować się Bogu, aby znosić wszystkie cierpienia, które On wam ześle jako zadośćuczynienie za grzechy, którymi jest obrażany, i jako prośba na nawrócenie grzeszników?”⁵⁹, w ich sercach dokonuje się ogromny przełom. Od tego momentu, duch modlitwy i umartwienia jest ich zasadą życia. Taką postawą jest ich pobyt w więzieniu, o którym siostra Łucja tak pisze w swoich wspomnieniach: „Postanowiliśmy zatem odmówić nasz różaniec. Hiacynta zdejmuje medalik, który miała na szyi, prosi jednego z więźniów, aby go powiesił na gwoździu na ścianie. Przed tym medalikiem klęcząc, zaczęliśmy się modlić”⁶⁰. Powyższy opis wyraźnie ukazuje dojrzałą duchową postawę dzieci.

Trójka wizjonerów pragnie swoje cierpienia i wszelkie życiowe trudności ofiarować Panu Bogu, jako wynagrodzenie za grzechy swoje i całej. Pragną z taką samą wiarą przyjmować przeciwności, które ich spotykają i żyć w tak bliskich relacjach z Chrystusem i Jego Matką.

Duchowość fatimska podkreśla i przypisuje ogromne znaczenie tradycyjnym formom pobożności, jak na przykład: różaniec, kult Eucharystii, procesje z figurą. Szczególnie kult Eucharystii stanowi centrum tej duchowości, która według bp Venancio Pereira z Fatimy zawiera się w tym, że „Fatima to wynagradzanie, wynagradzanie, to przede wszystkim Eucharystia i Komunia św. wynagradzająca”⁶¹. Ta religijna postawa także odnosi się do nawiedzania Najświętszego

⁵⁷ http://www.przewodnik-katolicki.pl/nr/biskupi_ucza_pacierza/ktorys_jest_w_niebie8230.html.

⁵⁸ Jan Paweł II, *Przemówienie podczas Mszy Świętej beatyfikacyjnej Franciszka i Hiacynty w dniu 13 maja*, [w:] J. Drozd, *Orędzie Niepokalane*, s. 173.

⁵⁹ *Siostra Łucja mówi o Fatimie*, s. 145.

⁶⁰ Tamże, s. 32.

⁶¹ K. Czapla [red.], *Eucharystyczny klucz. Cud nad cudami, który zmienia wszystko*, Zakopane 2013, s. 7.

Sakramentu i Jego adoracji. Jednak kult Eucharystii sprowadza się do uczestniczenia w codziennej Mszy św. Jest ona bowiem momentem codziennego nawracania się i odkrywania głębokiego sensu duchowego zjednoczenia człowieka z Chrystusem obecnym w Najświętszym Sakramencie⁶².

Mali wizjonerzy nieustannie nas uczą, że poprzez uczestniczenie w ofierze Mszy świętej, mamy udział w ofierze Chrystusa – Syna Bożego, która wewnętrznie usposabia człowieka do przyjmowania postawy gotowości podjęcia umartwień i ofiary będących wyrazem uczestniczenia w śmierci mistycznej. Fakt ten potwierdzają dzieci fatimskie, wielu świętych i całe zastępy męczenników⁶³.

Nosząc w sercu uwielbienie dla Chrystusa obecnego w Najświętszym Sakramencie oraz cześć dla Matki Bożej Fatimskiej – nie ma w postawie wewnętrznej człowieka miejsca na teologiczne nowinki, na wyczekiwanie cudów, na indywidualizm religijny i liturgiczną samowolę. Tymczasem, ten element duchowości jest szczególnie aktualny we współczesnych czasach, kiedy coraz głośniej kwestionuje się w Kościele fundamentalne prawdy wiary⁶⁴.

Duchowość fatimska wzywa do wspierania Ojca Świętego modlitwą i ofiarą, do wsłuchiwania się w jego nauczanie, do odpowiadania na jego apele i do trwania w zjednoczeniu z nim. Przykład tej postawy daje mała Hiacynta, która zawsze ma zwyczaj odmawiania oprócz Różańca, także trzech „Zdrowaś Maryjo” w intencji papieża⁶⁵.

Szczególnie modlitwa różańcowa jest tym duchowym drogowskazem wiodącym do osobistej świętości. Jan Paweł II mówi, że „rózaniec święty zgodnie z dawną tradycją jest modlitwą, która [...] odtwarza poniekąd klimat domu w Nazarecie: Jezusa stawia się w centrum, dzieli się z Nim radości i cierpienia, w Jego ręce składa się potrzeby i projekty, od Niego czerpie się nadzieję i siłę na drogę”⁶⁶. Dla Jana Pawła II różaniec staje się swoistą „medytacją o Chrystusie z Maryją”⁶⁷ i zarazem „zbawienną kontemplacją”⁶⁸. Powyższe określenia użyte przez papieża, wskazują na głębie obecności Chrystusa i Maryi w życiu osoby wierzącej, która przez swój udział w Misterium Zbawczym, jaką jest święta liturgia, doświadcza Bożej dobroci.

⁶² Por. tamże, s. 27-30.

⁶³ Por. M. Kowalczyk [red.], *Fatima i Eucharystia. Spojrzenie Kościoła*, Zakopane, s. 13-14.

⁶⁴ Por. Siostra Lucja, *Przesłanie z Fatimy. Jak postrzegam Przesłanie przez prymat czasów i wydarzeń*, Fatima 2006, s. 11-18.

⁶⁵ R. Fox, *Fatima dla wszystkich pokoleń*, Zakopane 2011, s. 83.

⁶⁶ Jan Paweł II, *List apostolski Rosarium Virginis Mariae* (2002), nr 41.

⁶⁷ M. Chmielewski, *Rozmyślanie w modlitwie różańcowej*, [w:] *Niepokalane Serce Maryi*, [red.] K. Czapla, Zakopane 2012, s. 101.

⁶⁸ Tamże.

Dlatego też, ci wszyscy, którzy czczą Matkę Bożą Fatimską, nie krytykują Papieża i nie kontestują jego nauczania; przeciwnie, bronią go i na wszelki sposób wyrażają swoją miłość i przywiązanie do osoby Namiestnika Chrystusowego. Także ten element duchowości jest boleśnie aktualny dzisiaj, w czasach sprzeciwiania się Ojcu Świętemu okazywanego przez wiele kręgów kościelnych.

Matka Boża Fatimska podkreśla, że nie musimy szukać żadnych specjalnych form umartwienia, postów czy wyrzeczeń. Życie daje nam wystarczająco dużo sposobności, byśmy mogli się nieustannie uświęcać. Codziennie mamy wiele okazji, by przewyciężać własne słabości, a niewygody i cierpienia traktować jako możliwość ofiarowania się Bogu. Umartwienia te są ukryte; widzi je tylko Bóg – są one podejmowane dla Niego, a nie po to, by wzbudzić podziw otoczenia. Ważna jest też intencja: nie mamy prosić o jakieś szczególne łaski (trzeba powierzyć się Bożej Opatrzności), lecz zadośćuczynić za grzechy swoje, najbliższych i całego świata. Motywacją jest tylko i wyłącznie miłość do Boga i Jego Matki oraz solidarność miłości z innymi ludźmi, którzy także mają być zbawieni. W czasach indywidualizmu, religijnego ekshibicjonizmu, egoizmu i kwestionowania pojęcia grzechu – ten element duchowości fatimskiej wydaje się receptą na zachowanie zdrowia wewnętrznego i odkrycia prawdziwego sensu życia, nawet w cierpieniu i agonii.

Fatimska duchowość ma tę wielką zaletę, że owocuje świętością, która objawia się w naszym życiu codziennym, w zwykłych, szarych wydarzeniach, a nie tylko w czasie religijnych uroczystości i pobożnych spotkań. Warto również podkreślić znaczenie duchowości proponowanej przez Maryję dla nadania sensu każdej, nawet najtrudniejszej chwili naszego życia. Przeżywając trudności, tym więcej możemy ofiarować Bogu i przyczynić się do zbawienia zapomnianych grzeszników⁶⁹.

Streszczenie

Zbawczy plan Boga trwa dalej. Dlatego macierzyńska opieka Maryi, widoczna w historii Jezusa, nie kończy się wraz z Wniebowzięciem. W powyższym artykule – referacie na Sympozjum mariologicznym (Paradyż – 19.05.2014 r.) chodzi o aktualność Orędzia Fatimskiego dla Polski.

Polska tradycja maryjna jest głęboko zakorzeniona w świadomości Narodu. „Teologia zawierzenia” Maryi wyrosła z naszej tysiącletniej pobożności maryjnej. Oddanie się Polski Niepokalanemu Sercu Maryi (8.09.1946 r.) nabrało ogólnonarodowego znaczenia. Polska weszła na fatimską drogę zawierzenia Maryi.

⁶⁹ Por. *Siostra Łucja mówi o Fatimie*, s. 149.

Tematykę objawień fatimskich szeroko opracowuje Sekretariat Fatimski w Zakopanem. Wielka Nowenna Fatimska (2009-2017) w Polsce stała się wezwaniem Polaków do współpracy w dziele zbawienia ludzi.

Kard. A. Hlond, wraz z Episkopatem, oddaje Polskę Niepokalanemu Sercu Maryi, zgodnie z główną ideą objawień fatimskich. Kard. S. Wyszyński łączy program duszpasterski z treścią objawień fatimskich przez wątek narodowy, oddając Polskę w macierzyńską niewolę Maryi, w ramach tradycji Ślubów króla Jana Kazimierza. Jan Paweł II w swoim pontyfikacie, przywołuje często posłanie Matki Bożej Fatimskiej wzywające do wynagradzania za grzechy świata.

Wśród ruchów fatimskich wyróżnia się Apostolat Rodzin Fatimskich, który jest wezwaniem do uświęcania rodzin. Istotną cechą duchowości fatimskiej jest modlitwa.

SŁOWA KLUCZOWE: orędzie fatimskie, Sekretariat Fatimski w Polsce, teologia zawierzenia Narodu Maryi.

Summary

Reception Fatima in Polish theological thoughts

God's saving plan continues. Therefore, the maternal protection of Mary, appears in the story of Jesus, does not end with the Assumption. In this paper – Mariological Symposium (Paradyż – 19.05.2014) As for the timeliness of the message of Fatima for Polish. Polish Marian tradition is deeply rooted in the consciousness of the nation. „Theology of entrustment” to Mary grew out of our thousand Marian devotion. Devotion to the Immaculate Heart of Mary Polish (8.09.1946) has gained a national matter. Poland entered the path of Fatima entrustment to Mary.

The topic of Fatima Fatima widely develops Secretary's office in Zakopane. Great Novena of Fatima (2009-2017) in Poland has become dedicated to the Poles to work for the salvation of men.

Card. A. Hlond, together with the Bishops, gives Poland to the Immaculate Heart of Mary, in accordance with the main idea of Fatima. Card. S. Wyszyński combines pastoral program with the content of the apparitions by the national topic, giving Poland in maternal servitude Mary, in the context of the tradition of the Vows of King John Casimir. John Paul II, in his pontificate, often brings the message of Our Lady of Fatima calling to pay for the sins of the world.

Among the movements of the Fatima especially distinguished Family Apostolate, which is a call to sanctification families. An important feature of the spirituality of Fatima is prayer.

KEYWORDS: Message of Fatima, Fatima Secretariat in Poland, Theology entrustment to Nation Mary.

Translated by Mirosława Landowska